

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

240. An quaedam doctrina Syluestri de gabella soluenda à Clericis super pane, vino, &c. sit vera? Et an laici possint aperire tabernas, in quibus sine onere vectigalis confluere possint Clerici? Ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Gabriel Pe-
reira in tract. de man. regia; p. 1. c. 10. n. 2.
Vide etiam Paulum de Castro in conf. 423.
2. Sed hæc sententia prorsus est abiicienda; nam,
vt in casu simili docet noster doctissimus P. Megala
in conf. 71. n. 4. Bulla Cænz Domini non solum tulit
quascumque consuetudines, etiam immemorabiles;
sed etiam continet clausulam irritatæ, quæ destruit,
& inficit titulum & possessionem. Et ita citans alios
DD. asserit Megala decreuisse Romanam Rotam,
die 10. Decembris 1598.

nia supradicta docet doctus Binsfeldius in comment. de
iniurijs & damno dato. cap. 7. concl. 12. dub. 3. Vide
me ipsum part. 1. tract. 2. refol. 96.
Vnde ex his apparet quàm male & contra sacros
Canones loquuntur fuisse circa præsentem quæstio-
nem Nicodemum de Florentia in speculo Confessor.
cap. 73.

Quæ hic est
Ref. antee-
dens.

RESOL. CCXXXIX.

An principes laici consuetudine possint acquirere ius
collectandi Ecclesiasticos?
Et an colore talis prætextus liberentur à censura excom-
municationis, & restitutionis debito? Ex part. 4. tr. 1.
Ref. 101.

RESOL. CCXL.
An quedam doctrina Syluestri de gabella soluenda à
Clericis super carne, vino, &c. sit vera?
Et an laici possint aperire tabernas in quibus sine onere
vectigalis consuerunt Clerici? Ex part. 1. tract. 2.
Ref. 83, alias 82.

§. 1. **R**esponderetur quòd secundum opinionem
communem Canonistarum & Iurisperito-
rum, si bona Clericorum & Ecclesiæ iure diuino
exempta sunt, & hæc libertas eodem iure inducta
sit, consuetudo non potest eam tollere, quia in ea
quæ sunt iuris diuini, consuetudo suam non exercet
vim. Si autem hæc exemptio non est iuris diuini, sed
positiui, adhuc respondendum est consuetudinem
non valere, & iniustam esse, quia vsurpatur pote-
stas à laicis collectandi & grauandi Clericos, & quo
diturnior, eo est damnabilior. Nam consuetudo cui
lex resistit eam improbando, non valet. Felinus in
cap. accedentes, de prescript. post col. 4. fallent. 3. qui
etiam alios allegat. Panormitanus in cap. cum ex offi-
cij, eodem titulo. Franciscus Baldus de prescript. in 5.
part. quinta principalis, quæst. 9. prope finem Nec mi-
rum, cum hæc consuetudo dicatur irrationabilis,
quam iura improbant, per multa iura allegata à glo-
sa in cap. fin. de consuet. & ibidem. Doctores. Sed
vtrumque ius improbat consuetudinem contra liber-
tatem Ecclesiasticam, & eam non valere vult, quæ
Ecclesiis, earumque ministris inducit grauamen,
cap. 1. de consuet. arg. cap. quamquam, de consuet. in 6.
& cap. 1. de iurand. eodem lib. & cap. & si pigno-
rationes, de iniurijs. ibid. & in Authen. Cassa. C. de
sacrosanct. Ecclesijs. Cassa & irrita (ait) esse denun-
tiationi per totam Italiam præcipit omnia statuta, &
consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam, &c.
& de cæteris similia artæta ipso iure nulla esse decer-
nit. Hæc ibi. Vnde Doctores communiter conclu-
dunt, statuta & consuetudines contra libertatem Ec-
clesiasticam non valere, & nullius esse roboris. His
accedit, quod Nauarrus in manuali cap. 27. num. 72.
declarat, quòd censuræ Bullæ Cænz includunt om-
nes, etiam Imperatores, & Reges, & vniuersita-
tes, & quòd nulla consuetudo, etiam immemorabi-
lis, nec prescriptio qualibet longissima contra eas
prodest. Non ergo seculares titulo consuetudinis
possunt inducere exactiones, & grauamina contra
Ecclesias, & Clericos; nec colore talis prætextus
liberantur à censura excommunicationis, & resti-
tutionis debito. Quare mirandum, quòd aliquando
nastri, & qui gloriantur de aliquali scientia, velint
sua facta in his excusare prætextu consuetudinis,
quam rectius corruptelam, & abusum nominarent,
& verendum iure, vt etiam Nauarrus cap. 17. num.
203. obseruat, ne Deus omnipotens in dies magis
magisque iratus Consultores Principum de prædictis
Canonibus parum curantes; & Principes nimium
illis credentes grauissimè tandem castiget. Et hæc om-
nia

§. 1. **I**n verb. immunitas, p. num. 22. Syluester sic
asserit: [Posito, quòd propter debitam, aut
aliud, Consules gabellam ponant super carne, aut
vino, & huiusmodi, quam Ecclesiæ soluunt indire-
ctè, cum emant carius; distinguendum est, nam; si
eam ponunt propter abusum, & excessum eorum,
scilicet, quem fecerunt; sic non licet ponunt, sed
soluant de suo; si verò ponunt propter communem
utilitatem, tam Clericorum, quàm laicorum; sic li-
cet eis. Si verò propter utilitatem laicorum princi-
paliter; Clericorum verò indirectè, & à remotis,
puta quia ciuium prosperitas in Ecclesiis, & Ecce-
siasticarum personarum utilitatem redundat; iterum
distinguitur: nam, aut faciunt animo extorquendi
pecunias ab Ecclesiasticis, quas extorquere alio mo-
do non possunt; & sic non licet: aut non faciunt eo
animo; quia, etsi non essent Ecclesiasticæ personæ,
adhuc eam imponent; & sic licet eis. Ita ille: &
ante illum Angelus in verb. immunitas, num. 42. Idem
docet Henriquez lib. 10. c. 15. n. 5. & in Glossa, lit. O.
Paulus de Castro conf. 433. lib. 2. Octavianus Vul-
pelli de libert. Eccles. p. 2. num. 51. Lopez in instrum.
p. 1. cap. 40. Vide etiam Malderum in 2. 2. tract. 5. c. 6.
dub. 18. in fine.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in Ref.
244.

2. Sed falluntur equidem, & caudè legendi sunt;
nam vt supra probatum est, Ecclesiastici non tenen-
tur solvere gabellam, quæ principaliter concernit
laicorum utilitatem, & secundario Clericorum. Et
ridiculum est dicere, quòd dicti Authores asserunt,
Clericos tunc non teneri ad solutionem dictæ gabel-
læ, quando extorquetur ex animo accipiendi dictas
pecunias ab Ecclesiasticis, quas extorquere alio modo
laici non possent; sed, si non eo animo: nam
responderetur, exemptionem Clericorum non depen-
dere ex bono, vel malo animo imponentium gabel-
las; sed ex privilegio, quòd ex iure, diuino, & huma-
no habent non soluendi illas; & si talis opoio esset
vera, semper laici imponent gabellas absque illo
malo animo; & sic Clerici semper illas soluerent. Di-
cendum est igitur Clericos exemptos esse à dicto one-
re gabellarum super carne, vino, serico, &c.

Sup. hoc su-
pra in Ref.
214. §. Dicere
autem, & in
Refol. 1. not.
præterita.
§. 1. ad me-
dium.

3. Et idè Rodriguez in summ. tom. 2. c. 74. n. 14.
ita ait: [Ni desto se pueden quejar los Clerigos, pues
pueden comprar estas cosas en sus carnicerías, y ta-
uernillas, y oficinas, particularmente deputadas pa-
ra ellos, donde comodamente las pueden tener. Ver-
dad es, que donde comodamente no pueden auer
estas oficinas particulares, tenia por muy sospechosas
las dichas impositions respecto de los Ecclesiasticos.
Sic ille. Et absolute, tanquam fallam, hanc opinionem
Angeli, & Syluestri refellit ex nostris P. Megala
in p. 2. lib. 2. c. 16. q. 9. n. 106. & Gutierrez in tract. de
gabellis, q. 92. num. 60. Sed, an in dicto casu possint
laici aperire tabernas, in quibus sine onere vecti-
galis

Sup. hoc in
Ref. 2. nor.
seq. §. vlt. ad
medium.

galis confluere possint Clerici, respondent Rodriguez, & Henriquez, *vbi supra* affirmatiuè; quibus etiam adde Ledesma *in summ. tom. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 27.* Sed hoc difficultate non caret. Vide *suprà* *concl. 44.*

Quæ hic est
iust. Ref. 143
Sed magis
ad rem in
Ref. 244.

RESOL. CCXLI.

An tributum sit iniustum, eo quod indirectè grauentur Clerici, v. g. super carnibus, pane, vino, oleo, &c.?
Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 174.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta, & inf. in
Ref. 244.

§. 1. **N**egatiuè respondet Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. c. 4. dub. 55. n. 40.* vbi sic ait. Impositionem factam secularibus arietes vendentibus in macello, quod vocant *Buſto*, quòd scilicet singulorum arietum pretio duos soluunt argenteos, non esse illicitam; licet inde resultet quòd Ecclesiastici carius emant. Probat, quia non est iniustum tributum, eo quòd indirectè grauentur Clerici, nam ex alcauala: & vectigalibus, i. *pasajes*, quæ mercatores ex mercibus solunt, quas, ab vno loco in alium transfuehant, & vendunt, sequitur, quòd Clericis carius stent merces illæ, & non ob id sunt iniusta vectigalia illa. Insuper hanc sententiam tenet aliqui Doctores qui proponunt hunc casum, an possit imponi tributum super carnibus, vino, &c. indistinctè sine exceptione Ecclesiasticorum & obiciunt videri non esse licitum, quia inde indirectè grauantur Clerici, cum hæc carius emant, & posita hac obiectione, respondent, quòd si faciunt animo iniuriandi Clericis, & extorquendi pecunias, quas alio modo extorquere nequeunt, est illicitum; si verò non hoc animo, quia licet non essent Clerici, adhuc imponerent, nec imponunt magis super his, quæ sæpius emuntur à Clericis, est licitum; nec possunt conueniri Clerici. Sic respondent Syluester *verb. immunitas 1. quæst. 6. in fine.* Lopez *part. 1. instr. cap. 190.* Astensis *lib. 6. summ. tit. 30.* Angelus *ver. immunitas, num. 42.* Et in hoc casu constat non malo animo iniuriandi Clero impositum esse tributum, quia licet non essent Clerici, impositissent, & non magis imposuerunt in his quæ sæpius emuntur à Clericis, & sic tenuerunt docti recentiores Magistri. Ita Sanchez.

Sup. hoc in
Ref. 1. nor.
præterita §.
1. post me-
dium, & su-
prà in Ref.
214. §. Dicere
autem.

2. Sed hæc doctrina stante Bulla Cœnæ ibi directè, vel indirectè mihi non placet, & Doctores quos pro sua firmata sententia adducit Sanchez, ego reprobauit in 1. part. tract. 2. resolut. 82.

Quæ hic est
Ref. antecede-
dens.

RESOL. CCXLII.

An emens victualia pro filio Clerico, vel Capellano sue familia, teneatur soluere gabellas?
Et additur, quod in tali casu Patres possunt donationem facere filiis de tota illa summa, quam expensuri sunt pro illis, & postea eorum nomine illam expendere in eorum seruitium. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 175.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Thom. Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 54. num. 2.* quia dominium eorum, quæ consumuntur, non est Clerici, sed patris, vel domini secularis; sicut Clericus, qui sustentat plures famulos seculares, non tenetur soluere gabellam pro parte quam famuli consumunt, sic docti recentiores. Ita Sanchez.

2. Sed contrariam sententiam prorsus tenendam esse puto; & ita communiter obseruatur, & præsertim in nostro Regno Sicilia, vbi supradicti sunt im-

munes à gabellis pro victualis emptis in sustentationem Clericorum, quia Clericus est ab omni exactione immunis pro ea parte, quam ipse consumit, nec valet dicere cum Sanchez, quòd dominium eorum, quæ consumuntur, non est Clerici, nam respondeo quòd sufficit, quòd illa victualia emanant pro Clericis, eaque ipsi consumunt, & ita sentiunt plures Magistri Societatis Iesu & aliarum Religionum de hoc casu à me consulti. Adde quod in tali casu patres possunt donationem facere filiis de tota illa summa quam expensuri sunt pro illis, & postea eorum nomine illam in eorum seruitium expendere, & sic cessaret ratio Sanchez.

RESOL. CCXLIII.

An licite Senatus Panormitanus, & alia Respublica exigant gabellas ab Ecclesiasticis cum animo restituendis eas in fine anni? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 45. aliàs 44.

§. 1. **A**D hanc questionem negatiuè respondent viri docti, Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 18. g. 15. n. 3.* & Alerius *de cens. tom. 1. disp. 19. lib. 5. cap. 3. fol. mibi 734.* vbi sic asserit: [Notandum est, non excusari ab hac censura, qui exigunt, vel mandant exigi huiusmodi gabellas à Clericis, animo restituendi in fine anni; quamuis profiteantur hunc modum seruare, causa euitandi fraudes publicanorum exigentium gabellas. Et ratio est: quia cogunt antea ad soluendum; & hoc est magnum onus, & incommodum Clericis.] Ita Alerius. Quocirca addit Duardus: [Qui supradicto animo hæc onera à Clericis exigunt, si volunt effugere huiusmodi vinculum, in fine anni curent ipsi Clericis restituere aliquid plus, suprà id, quod exegerunt in recompensationem dicti incommodi, & interesse.]

2. At, his non obstantibus, puto sine vilo scrupulo nostram Ciuitatem hanc consuetudinem obseruare; nempe in fine anni pro victualibus soluere Clericis, vt vulgò dicitur, *lo scasciato*: quia totum hoc factum fuit, & efficitur ex concordatis factis cum Episcopis consentientibus, & volentibus ipsis Clericis; non autem renuntiantibus priuilegio, sed sustentibus eius effectum; differri in tempus, quod proximè sit magis opportunum sine vilo onere, & interesse.

RESOL. CCXLIII.

An si Princeps, vel aliqua Respublica propter aliquam iustam causam auerit tantillum pretium carnis vini, olei, &c. vt illud plus conuertatur in illam causam, non quidem in grauamen Clericorum faciens principaliter, sed generaliter in grauamen omnium, incurret in excommunicationem Bulla, si talem gabellam à Clericis exigant, vel in tali casu an aperienda sit alia taberna in quam sine tributo confluere possint Clerici ad emendum vinum, oleum, &c. iusto pretio? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 46. aliàs 45.

§. 1. **N**egatiuè respondendum videtur ex Angelo *Sup. hoc in Ref. eodem verb. 1. quæst. 6. num. 22.* quem sequitur Coriolanus *in Bulla Cœnæ, excommunicat. 18. fol. mibi 949.* Lopez *in instr. p. 2. cap. 40. fol. mibi 127.* & facit Henriquez *lib. 5. cap. 15. numero 5.* quem postea sequutus est Malderus *in 2. 2. tractat. 5. cap. 6. dub. 11. in fin.* vbi sic ait: [Est licita contributio à laicis imposita, quando in valde modico grauatur Clerum,

Sup. in
quæ hic
est
Ref. 1.
Si pro
bina
mura
in
fina
110.

Sup. hoc in
Ref. in Ref.
240. & 241